

Information | 07.01.2010 | 1. sektion | Side 14 | 1216 ord | artikel-id: e1d57768

Kronik: Åbent brev om Danmarks friheds- og retstilstand

Vi må diskutere masseanholdelserne, politiets nye dømmende magt og de overdrevne reaktioner på fredelig, ikkevoldelig civil ulydighed i vores hovedstad

Af KnudVilby

Kære alle.

Vi bliver nødt til at have en grundig samfunds-samtale, om den måde Danmark ændrede sig på i december.

Kæmpestore folkelige klimademonstrationer var - på en enkelt undtagelse nær - ekstremt fredelige, men resulterede alligevel i 2.000 anholdelser eller tilbageholdelser. Det er aldrig sket før.

Skellet mellem voldelig og ikke-voldelig civil ulydighed forsvandt reelt, da politi og domstole reagerede med størst voldsomhed overfor de ikke-voldelige aktioner.

Skellet mellem den dømmende og udøvende magt fortonede sig, og skellet mellem skyldige og uskyldige slørede, da politiet dømte mange uskyldige til midlertidig fængsling.

København var centrum for verdens opmærksomhed, men der var ikke meget 'Wonderful Copenhagen' over det, da der gik blå blink i byen. Oven i et kaotisk og fejlslagent klimatopmøde kommer bekymringen over den særegne danske form for retshåndhævelse.

Og endnu mere oveni kommer demokratisk bedrøvelse over, at alt hvad der skete, bakkes 100 pct. op af regeringen og en stor del af oppositionen.

Hvis vi fortrænger, hvad der skete, og uden debat går ind i 2010 med samme love, bemyndigelser og holdninger, siger vi ja til, at den mest autoritære form for autoritet får endnu mere magt, næste gang det gælder.

Fredelige demonstranter

Demonstrationen den 12. december blev en fantastisk oplevelse. 100.000 mennesker fra hele kloden deltog i en bevægende folkefest, der sendte et stærkt signal om alvor og utålmodighed. Det var demonstration for alle farver og aldre. Det blev alene skæmmet af medlemmer af 'sort blok', som teede sig, blandt andet med brostenskast på Christianshavn. En betjent blev såret, og jeg ved fra demonstranter - bl.a. en gruppe højskoleelever - at de var glade, da politiet greb ind. Men omfang og form med hundreder af mennesker i fottog på en frysende Amagerbrogade var uanstændigt. Man kunne have sorteret uskyldige fra, man kunne have lavet en fokuseret aktion. Man kunne - da alt for mange var anholdt - have undskyldt og rettet op. Men nej.

Det er veldokumenteret i artikler i Politiken og JP.dk, at en del af 'sort blok' blev sendt ind i demonstrationen af politiet. Disse aktivister var på vej andre steder i city, men blev standset af politiet, og fik at vide, at eneste demonstrationsmulighed var den store demonstration. De var ikke en del af folkedemonstrationen, der var lige så folkelig som bebudet.

Jeg var talsmand for 12. december-demonstrationen, og jeg blev utallige gange spurgt, om risikoen for vold. Vi skelnede klart mellem grupper som Never trust a Cop (NTAC), som bebudede vold, og som vi tog afstand fra, og Climate Justice Action, som åbent lagde frem, at de andre dage ville begå ikke-voldelig civil ulydighed, men som var loyale deltagere i 12. december-demonstrationen. Vi mente, at hvis der overhovedet kom uro, blev det i city, mens vi andre gik til Amager. Det var, hvad NTAC havde bebudet, men det ville politiet hindre. I stedet blev nogle af de voldelige sendt efter den fredelige demonstration. Det var uheldigt, fordi det gjorde folk bange, fordi det førte til anholdelse af uskyldige, og fordi det kunne have fået demonstrationen til at gå i stykker og panik.

Der var et godt samarbejde med politiet forud for 12. december. Der var koordination og megen fornuft. Men til en evaluering hører vilje til erkendelse af, hvor det gik galt. Og det gik galt, både da man sendte de voldelige med demonstrationen, da man anholdt fredelige demonstranter i bundter, og da man behandlede dem i strid med anstændighed og fornuft. Denne første af de store dage blev 968 mennesker anholdt. Næsten ingen blev sigtede. Langt de fleste fik kun den dom, politiet gav uden domstolsmedvirken. Først dømt til frysende fottog, derefter til klimabur, og nogle til peber-spray.

Stod sin prøve

Den næste store aktion var Climate Justice Action's aktion. Den skulle bringe kritiske demonstranter sammen med kritiske delegerede på Bella Centers område. CJA havde lagt alt åbent frem. Det var civil ulydighed, men fredeligt og ikke-voldeligt. Personligt blev jeg dog stærkt bekymret for, at demonstranterne ville droppe fredeligheden, da politiet dagen før anholdt en af lederne, en kendt moderat tysk CJA-aktivist. Det var i strid med sund fornuft og de råd, politiet havde fået som led i samarbejdet. Det blev endnu værre, da man anholdt to unge ansvarlige danske CJA-ledere. Det var bla Stine Gry, der var en

del af 12.dec.-planlægningen og som havde samarbejdet og informeret helt åbent . Hun blev belønnet med telefonaflytning og fængsel.

Ansvarlige ledere sikrer, at civil ulydighed ikke fører til vold. De sikrer, at formålet ikke ødelægges af, at aktivister bliver hidsige og frustrerede og går amok. Men trods anholdelserne lykkedes det. Den eneste vold, vi så i medierne, var politikøller i sving. Demonstranterne var disciplinerede. Selv om en del af ledelsen var sendt i fængsel, holdt de sig til det vedtagne stort set helt fredelige program.

Konceptet om demokratisk, ikke-voldelig civil ulydighed har stået sin prøve fra Gandhis Indien til USA's borgerrettighedsbevægelse og dagens Iran, og det holdt også her. Men på trods af politiindsatsen. Der var igen masser af anholdte og en håndfuld sigtede.

Nu var frustrationerne så store, at der var natlig uro i København, men trods provokationerne var byen stadig fredeligere end i masser af andre perioder, københavnernes har oplevet.

Greenpeace-happening

Næste aktivistbegivenhed med stor mediebevågenhed var dronningemiddagen, med Greenpeace's happening, hvor festklædte aktivister nåede ind i de kongelige gemakker og udfoldede deres bannere. Politiledelsen var så flov over eget svigt, at politiets jurister blev sendt på overarbejde for at finde det størst mulige antal paragraffer, man kunne knalde disse fredelige aktivister på.

Hvor domstolene har fået lov til at blande sig, har de ellers været mere tilbageholdende end politiet. Meget få sad i fængsel over jul. Men typisk var de fleste længerevarende fængslede, dem der havde deltaget i fredelige og ikke-voldelige aktioner og happenings.

Tænk over, hvilket signal det sender i aktivistmiljøet. »I skal ikke tro, at det giver rabat at deltage i ikke-voldelige politiske aktioner med et positivt formål. Vi knalder flest muligt. Vold eller ikke vold«.

Sådan bruges en pakke

Chefpolitiinspektør Per Larsen var næsten for glad. Politiets indsats var gået efter bogen. Den såkaldte lømmelpakke med udvidede muligheder for præventive anholdelser blev kun brugt en enkelt gang.

Men pakker kan bruges på flere måder. Politiet har som aldrig før kunnet handle ud fra en overordnet tillid til, at regeringen gav fuld opbakning, til alt hvad politiet måtte finde på. Brian Mikkelsen heppede på sidelinjen og talte om et Danmark, der er så ufattelig

generøst, at der ikke er forbud mod at klage. (Det er blot gjort utænkeligt, at man kan få medhold).

»Gør hvad I vil!« sagde regeringen til politiet. Eller måske sagde den »Gør hvad vi vil!«

Hvad var der alt i alt af vold? Nogle få brosten, noget fyrværkeri. (Ingen af de bomber Brian Mikkelsen talte om). Enkelte natlige bilafbrændinger. Det var langt mindre, end vi har oplevet ved adskillige lejligheder.

Hundreder af aktivister knoklede i måneder for at arrangere fredelige demonstrationer, og de levede op til deres ansvar. Hundredetusinde deltagere vidnede fredeligt om, at de tager klimatruslen alvorligt og ønsker ansvarlig handling. Aktionerne vidnede på ingen måde om en forråelse af samfundet.

Svaret fra den stat, der skulle have budt det folkelige samfunds støtte velkommen, var autoritært og frihedsindskrænkende. Fører det ikke til en grundig og selvansagende diskussion, bliver det værre næste gang.

kronik@information.dk

Knud Vilby er journalist og talsperson for 12. december-demonstrationen